

**B.A. Semester - 6 (CBCS) Examination**  
**March/April-2024 (OLD COURSE)**  
**SANSKRIT: P22 VYAKARAN(CORE - 22)**

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

**Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડનો અનુવાદ કરો. (૦૭)

Que-1 (A) Translate any one of the following passage. (07)

- (1) भारतस्य पश्चिमतीरे निवसन्तः जनाः मकरसंक्रमण दिने जनवरीमानसस्य चतुर्दशी दिनांके समुद्रस्य पूजां कुर्वन्ति । अपारः जलराशिः तैः मातृरूपेण द्रश्यते । जलदेवी एव तेषां अन्नदात्री । अतः तां ते 'अन्नपूर्णाेश्वरी' इति निर्देशन्ति । एषा साम्प्रदायिका पूजा तेषु एक्यभावना उत्पादयति परिसर विषये अवधानं दातव्यम् इत्येवं भाव्यं जागरयति, तेषु वृत्ति विषयकं गुर्जरराज्ये मकरसंक्रान्तिः उत्तरदिशि सूर्यस्य गमनारम्भः सङ्केतयति इति भाव्यते । उत्तरायणारम्भकालः सः । अतः वातारोङ्गयनोत्सव आचार्यते तदा, यत्र जातिमतवचोभेदं विस्मृत्य सर्वे भागां वहन्ति । तदवसरे आकाशः विविधवर्णोपेतैः स्पर्धाङ्गतया ऊर्ध्व गमनोत्सुकैः वातारैः अभिव्याप्तः भवति । एषः उत्सवः महता उत्साहेन च आचार्यते जनैः ।
- (2) नहुषनामा चंद्रवंश्यो भूपो बभूव । आत्मनः सर्वाः प्रजाः स्वाः प्रजाः इव पालयन् स शतमश्वमेधानां जहार । स यज्ञफलं रूपं देव राज्यं प्राप्त । अनेन मदान्धः स सप्तर्षिन् स्वां शिक्षिकां वाहयामास । एकदा नहुषः शव्या महाबलं गन्तुं प्रतस्थे । वामनेनागस्येन मुनिना प्रांशुभिरन्यैर् मुनिभिश्चोहयमाना शिबिका मृशं च कम्पो इमम् कंपनं असहमानो नहुषो वामनभगस्यं सर्पं सर्पं 'इति' उक्त्वा त्वरयामास । संजात कोपो मुनिः सर्पोभव इति तं शाप ।

પ્રશ્ન-૧ (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. (૦૭)

Que-1 (B) Translate any one of the following passage in to sanskrit. (07)

- (1) સફળતા માટે આપણે બીજા પર અવલંબન ન કરવું જોઈએ. અવલંબન એ ગુલામીનું બીજું નામ છે. બીજાના દાન પર જીવનારાઓને સ્વમાન હોતું નથી. માત્ર જાત મહેનત જ આપણામાં આત્મવિશ્વાસ જન્માવે છે, અને વ્યક્તિત્વને વિકસાવે છે. જાત મહેનત ચારિત્ર્યનું નિર્માણ કરે છે. તે મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવા માટે હૃદયને બળ આપે છે. માત્ર પ્રમાદી લોકોને જ સફળતા એક આશ્ચર્ય તરીકે મળતી હોય છે.
- (2) પરમેશ્વરની ગતિ અકળ છે, તથા તેનાં કામોનાં કારણો શોધી શકાય તેવાં નથી. આટલું બધું સંકટ ભોગવ્યા પછી કરણ રાજાને થોડું સુખ મળ્યું તે તેને ઘણી મુદત સુધી પહોંચશે તેવી આશા રાખવામાં આવે, અને ઈશ્વર મરતાને વધારે મારશે નહીં તેવી કલ્પના થાય પણ એ આશા તથા કલ્પના ઘણીવાર ખોટી પડે છે. માણસ ઉપર જ્યારે દુઃખ આવી પડે છે, ત્યારે ઘણું કહીને સામટું જ આવી પડે છે, અને એ સઘળી આફતોમાં જે માણસ પોતાનું ધૈર્ય છોડતો નથી, તથા પરમેશ્વર પરથી જેનો દ્રઢ વિશ્વાસ જરાપણ ડગતો નથી તે ખરેખરો ધર્મી તથા તે જ ખરેખરો ઈશ્વરનો ભક્ત જાણવો.

પ્રશ્ન-૨ નીચે આપેલાં રૂપો ઓળખવો. (કોઈપણ સાત). (૧૪)

Que-2 Recognise the following grammatical forms (Any Seven) (14)

- |              |              |              |
|--------------|--------------|--------------|
| (૧) લતયા     | (૨) મતી:     | (૩) ધેનવે    |
| (૪) ભ્રાતૃન્ | (૫) ફલાત્    | (૬) મધૌ      |
| (૭) મુનૌ     | (૮) મધુને    | (૯) ભ્રાતૃષુ |
| (૧૦) મત્યા   | (૧૧) લતાયામ્ | (૧૨) ધેનુ:   |
| (૧૩) ભ્રાતર: | (૧૪) ફલાનિ   |              |

- પ્રશ્ન-૩ નીચે આપેલાં રુપો ઓળખવો. (કોઈપણ સાત) (૧૪)
- Que-3 Recognise the following grammatical forms (Any Seven). (14)
- (૧) લભ્યર્થઃ (૨) દીવ્યેતમ્ (૩) લિખેત્  
(૪) કુષ્પેમ (૫) વિદ્યેય (૬) તનુયાઃ  
(૭) દીવ્યેતામ્ (૮) લભેથામ (૯) ક્ષુભ્યેત્ ।  
(૧૧) વિદ્યૈ (૧૧) તનુ (૧૨) તન્વન્તુ  
(૧૩) કુષ્પ્યાનિ (૧૪) લિખતુ
- પ્રશ્ન-૪ 'કૃદન્ત' નો અર્થ આપી, 'હેત્વર્થ કૃદન્ત' ને સદ્રષ્ટાંત સમજાવો. (૧૪)
- Que-4 Give the meaning of ' Participle' and Expalin with Illustrations the 'હેત્વર્થકૃદન્તઃ' | (14)
- અથવા / OR
- પ્રશ્ન-૪ અવ્યય અને ઉપસર્ગ પર સવિસ્તાર નોંધ લખો.
- Que-4 Write a detail notes on : અવ્યયમ્ OR ઉપસર્ગાઃ ।
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- Que-5 Write short notes on any two of the following. (14)
- (૧) કર્મણિ ભૂતકૃદન્તઃ  
(૨) દશમ ગણપરિચયઃ ।  
(૩) કર્તરી-કર્મણિ પ્રયોગઃ ।  
(૪) સમ્બંધક ભૂતકૃદન્ત ।
- \*\*\*\*\*